Özel Gereksinimli Bireyler İçin Fırsat Eşitliği

Çalışma Kâğıdı · 30 Soru · Kolaydan Zora

Ad Soyad _____ Sınıf / No _____ Tarih _____

KONU ÖZETİ

- **Temel insan hakları:** Her bireyin yalnızca insan olduğu için sahip olduğu, **devredilemez** ve **vazgeçilemez** haklardır. Özel gereksinimli bireyler de herkesle eşit hak ve özgürlüklere sahiptir.
- **Özel gereksinimli bireyler:** Fiziksel, zihinsel, duygusal ya da gelişimsel farklılıkları nedeniyle bazı alanlarda desteğe ihtiyaç duyan bireylerdir. Bu durum doğuştan, hastalık, kaza ya da çevresel nedenlerle oluşabilir.
- **Fırsat eşitliği:** İnsanların doğdukları yer, cinsiyet, ailenin ekonomik durumu ve sahip oldukları özellikler ne olursa olsun aynı haklardan aynı koşullarla yararlanabilmesidir. Anayasamızın 10. maddesi herkesin ayrım gözetilmeksizin kanun önünde eşit olduğunu belirtir.
- **Uygulamalar:** Eğitimde kaynaştırma/bütünleştirme ve bireyselleştirilmiş eğitim programları; binalarda ve ulaşımda **erişilebilirlik** (rampa, asansör, takip şeritleri); Braille alfabesi, işaret dili; sağlık, istihdam ve bakım hizmetleri (Umut Evleri, gündüz bakım merkezleri, geçici/misafir bakım).
- Fırsat eşitliği bireyin öz güvenini artırır, yeteneklerini geliştirmesini sağlar; toplumda adalet, huzur ve dayanışmayı güçlendirir. Özel gereksinimli bireylere **empati** ve saygıyla yaklaşmak herkesin sorumluluğudur.

KOLAY Isınma Soruları (1–10)

1 Boşlukları uygun kavramlarla doldurunuz.

a) Her bireyin yalnızca insan olduğu için sahip olduğu, devredilemez ve vazgeçilemez haklara ..... denir.

b) İnsanların hangi özelliğe sahip olursa olsun aynı haklardan aynı koşullarla yararlanabilmesine ..... denir.

2 Aşağıdakilerden hangisi özel gereksinimli bireyler için yapılan **erişilebilirlik** düzenlemelerinden biri **değildir**?

A) Kamu binalarına rampa yapılması
B) Kaldırımlara takip şeritleri döşenmesi
C) Toplu taşıma araçlarında sesli durak anonsu
D) Okul bahçesinin ağaçlandırılması

3 Doğru (D) ya da yanlış (Y) olarak işaretleyiniz.
(…) Özel gereksinimli bireylerin hakları yasalarla güvence altına alınmıştır.
(…) Temel insan hakları başkasına devredilebilir.
(…) Fırsat eşitliği yalnızca eğitim alanıyla ilgilidir.
(…) Görme yetersizliği olan bireyler Braille alfabesiyle okuyabilir.

4 Aşağıdaki araçları ya da uygulamaları kullanan bireylerle eşleştiriniz.
1) Braille (kabartma) alfabesi 2) İşaret dili 3) Rampa ve asansör
a) Tekerlekli sandalye kullanan birey b) Görme yetersizliği olan birey c) İşitme yetersizliği olan birey

5 Özel gereksinimli bireylerin fırsat eşitliğinden yararlanması gereken **dört** alanı yazınız.

6 Aşağıdakilerden hangisi **fırsat eşitliğine** örnektir?
A) Bir sınava yalnızca belirli bir şehirde yaşayanların girebilmesi
B) Kız ve erkek öğrencilerin aynı şartlarda eğitim görebilmesi
C) Kütüphaneden yalnızca yetişkinlerin yararlanabilmesi
D) Okul gezisine yalnızca ücret ödeyebilenlerin katılabilmesi

7 Özel gereksinimli bir öğrencinin akranlarıyla aynı sınıfta, kendi ihtiyacına göre hazırlanmış destekle eğitim görmesi aşağıdaki uygulamalardan hangisine örnektir?
A) Kaynaştırma/bütünleştirme B) İstihdam C) Geçici bakım hizmeti D) Göç

8 "Özel gereksinimli bireylerin de herkes gibi hayalleri, yetenekleri ve güçlü yönleri vardır."
Bu ifadeyi destekleyen bir örnek yazınız.

9 Aşağıdaki kavram haritasında boş bırakılan kutuya bir **eşitlik** örneği yazınız.

10 Özel gereksinimli bir arkadaşınıza yaklaşırken dikkat etmeniz gereken **iki** davranış yazınız.

ORTA Pekiştirme Soruları (11–20)

11 Aşağıdaki hizmetleri açıklamalarıyla eşleştiriniz.
1) Umut Evleri 2) Gündüz bakım merkezleri 3) Geçici ve misafir bakım hizmeti
a) Aile kısa süre yanında olamadığında (sağlık, seyahat vb.) sunulan yatılı bakım
b) Bireylerin bağımsız yaşam becerileri kazanarak ev ortamında yaşamasını destekler.
c) Gün içinde bakım ve etkinlik sunar; bakım veren aileye de zaman kazandırır.

12 Bir ilçedeki kamu binalarında yapılan temsilî incelemede rampası bulunan binaların sayısı aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Bina türü	Toplam bina	Rampası olan
Okul	20	18
Hastane	6	6
Kütüphane	5	3
Spor salonu	8	4

Tabloya göre erişilebilirlik bakımından **en çok iyileştirmeye ihtiyaç duyan** bina türü hangisidir? Oranla açıklayınız.

13 Önceki sorudaki tabloya göre aşağıdakilerden hangisi **doğrudur**?

A) Okulların yarısında rampa yoktur.
B) Rampası olmayan en çok bina kütüphanelerdedir.
C) Hastanelerin tamamında rampa vardır.
D) Rampası olan bina sayısı toplam bina sayısının yarısından azdır.

14 Aşağıdaki durumların hangisinde fırsat eşitliği **ihlal edilmektedir**?

A) Belediyenin otobüslere tekerlekli sandalye rampası eklemesi
B) Okulda özel gereksinimli öğrenciye bireyselleştirilmiş eğitim programı hazırlanması
C) Müzede sesli rehber ve kabartma yazılı tabelalar bulunması
D) Bir iş yerinin, işi yapabilecek durumdaki bir adayı yalnızca işitme cihazı kullandığı için işe almaması

15 Fırsat eşitliğinin **birey** ve **toplum** için önemini birer cümleyle açıklayınız.

16 Okulunuzda özel gereksinimli öğrencilerin daha rahat hareket edebilmesi için yapılabilecek **iki fiziksel düzenleme** öneriniz.

17 "Görme yetersizliği olan bir öğrenci için ders kitaplarının sesli ve kabartma yazılı biçimlerinin hazırlanması" hangi alandaki fırsat eşitliği çalışmasıdır?

A) Eğitim B) Ulaşım C) İstihdam D) Sağlık

18 Aşağıdaki süreçte boş bırakılan kutuya uygun bir ifade yazınız.

19 Paralimpik oyunlarda başarı kazanan sporcuların toplum üzerindeki etkilerinden **ikisini** yazınız.

20 Anayasamızın 10. maddesine göre herkes dil, ırk, renk, cinsiyet, din ve benzeri sebeplerle ayrım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir.
Bu hüküm aşağıdaki değerlerden hangisiyle **en çok** ilişkilidir?

A) Misafirperverlik B) Cömertlik C) Adalet D) Tasarruf

ZOR Düşünme Soruları (21–30)

21 "Görme yetersizliği olan Sena, şehir kütüphanesine her gün gitmek istiyor. Ancak otobüs duraklarında sesli bilgilendirme yok, kütüphanede ise kabartma yazılı ya da sesli kitap bulunmuyor."
Sena'nın karşılaştığı engelleri **ulaşım** ve **eğitim/kültür** başlıkları altında belirleyiniz ve her biri için bir çözüm öneriniz.

22 "Eşitlik herkese aynı şeyi vermektir; fırsat eşitliği ise herkesin aynı hedefe ulaşabilmesi için ihtiyacı olan desteği sağlamaktır."
Bu açıklamaya göre aşağıdakilerden hangisi **fırsat eşitliği** anlayışına en uygundur?

A) Tüm öğrencilere aynı yükseklikteki merdivenden sınıfa çıkmalarının söylenmesi
B) Merdivenin yanına rampa yapılarak tekerlekli sandalye kullanan öğrencinin de sınıfa ulaşabilmesi
C) Tekerlekli sandalye kullanan öğrencinin zemin kattaki boş odada tek başına ders görmesi
D) Sınıfın tamamen kapatılması

23 Aşağıdaki proje taslağını inceleyiniz.
Proje adı: Herkes İçin Park
Sorun: Mahalle parkında tekerlekli sandalye kullanan çocukların kullanabileceği oyun aleti yok.
Hedef: .....
Yapılacaklar: 1) Belediyeye dilekçe yazmak 2) .....

Taslakta boş bırakılan **Hedef** ve **2. adım** bölümlerini uygun biçimde doldurunuz.

24 Aşağıdakilerden hangisi özel gereksinimli bireylerin **istihdam** alanındaki fırsat eşitliğini desteklemeye yöneliktir?

A) Hastanelerde sıra beklemeden muayene imkânı
B) İş yerlerinin çalışma ortamlarını erişilebilir hâle getirmesi ve özel gereksinimli çalışan istihdam etmesi
C) Parklara sesli oyun aletleri konulması
D) Okullarda kaynaştırma eğitimi yapılması

25 "Bir okulda 'Engelleri Birlikte Aşıyoruz' etkinliğinde öğrenciler, gözleri bağlı bir arkadaşlarını yalnızca sözlü yönergelerle hedefe götürmüştür."
Bu etkinliğin öğrencilere kazandırmayı amaçladığı **değer** ve **beceriler** nelerdir? Açıklayınız.

26 Bir öğrenci "Özel gereksinimli bireyler için yapılan düzenlemeler yalnızca onların işine yarar." demiştir. Bu görüşe katılıyor musunuz? Rampa ya da asansör örneğiyle açıklayınız.

27 Aşağıdaki bilgilerden hangisi, fırsat eşitliği sağlandığında toplumun **bütününün** kazançlı çıkacağı görüşünü **en iyi** destekler?

A) Özel gereksinimli bireylerin bir kısmı bakım hizmetine ihtiyaç duyar.
B) Rampalar belediyeler tarafından yapılır.
C) Eğitim ve iş imkânı bulan özel gereksinimli bireyler bilgi ve becerileriyle ülke kalkınmasına katkı sağlar.
D) Braille alfabesi kabartma noktalardan oluşur.

28 Dijital ortamlar (genel ağ siteleri, uygulamalar) özel gereksinimli bireyler için hangi açılardan **erişilebilir** hâle getirilebilir? İki öneri yazınız.

29 "Sınıf başkanlığı seçiminde aday olmak istediğini söyleyen ve tekerlekli sandalye kullanan Ozan'a bazı arkadaşları 'Sen nasıl sınıf başkanı olacaksın?' diyerek gülmüştür."
Bu olayda hangi hak ihlal edilmektedir? Sınıfça nasıl bir tutum sergilenmelidir?

30 Özel gereksinimli bireyler için yapılan aşağıdaki çalışmaları **eğitim, ulaşım, sağlık, sosyal yaşam** alanlarına göre sınıflandırınız.
a) Belediye otobüslerine alçalan zemin sistemi b) Engelsiz spor okulları c) Evde bakım ve tedavi hizmeti ç) Özel eğitim sınıfları

Takıldığın soruyu işaretle, konu özetine tekrar göz at. Başarılar!
Diğer konuların çalışma kâğıtları ve deneme sınavları: **maarifpdf.com.tr**